

Nr. 142 - 21. årgang
December 2023

Strandgårdsbladet

home *fritid*

Sol, strand, salg og vand

Klik ind på home.dk/fritid og se, hvorfor home er den bedste til at sælge dit fritidshus

HOLBÆK

Michael H. Jørgensen a/s
Statsaut. ejendomsmægler & valuarer, MDE
Labæk 13, 4300 Holbæk
holbaek@home.dk

T lf. 59 43 59 59

www.home.dk

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

EJENDOMSMÆGLERKÆDE FOR DANSKE BANK KONCERNEN

Nyt fra Bestyrelsen

Havedagen 15. oktober

...blev heldigvis en succes. Også selv om deltagerantallet var lige i underkanten, men ikke mere end at bestyrelsens ”grønne person” – suppleanten Louise fra Vest 18 – løb tør for planlagte opgaver mod slutningen af formiddagen. Men så var der alligevel ting at tage fat i, så ingen fik lov at gå ledige.

I løbet af arrangementet blev mange opgaver derfor løst. Der blev bl.a. luget og rensset op i området omkring haveskuret. Petanquebanen trængte også til en ordentlig omgang lugning, men det blev besluttet at udsætte opgaven til foråret. Her forventes gruset at være så vådt, at det nemmere lader sig gøre at trække ukrudtet op med rod.

En anden af de store opgaver var beskæring og fjernelse af fremmede buske og små træer, der var vokset op inde i Rynket Rosebuskadserne på strandarealet. De skulle væk, for at vores entreprenør senere kunne komme i gang med at fjerne Rynket Rose buskene.

Også vores to områder på fællesarealet med vilde blomster blev ryddet for vinteren, så de står klar til genplantning til foråret.

Den lange række af akacietræer mod øst skulle beskæres nedefra. Træerne er nemlig sat i skellet, så de rækker ind over naboens markvej ned til stranden. Derfor skal vi som træernes ejere sørge for, at vejen er passabel i op til 4 meters højde over vejen. Det var hårdt arbejde, og vi skal hilse og sige fra de frivillige, der tog opgaven, at man kan blive godt øm i nakken af at gå og kigge lige op, når grenene skal klippes med teleskopsaksen og rækken af træer i øvrigt er 445 meter lang.

Værd at nævne er også, at en frivillig ved hjælp af tunge havefliser fik sikret vore af-faldsstativer på strandarealet, så de nu skulle stå fast – også når det blæser godt.

Formiddagen blev afsluttet på terrassen hos formanden Allan, som til lejligheden havde tilberedt to styks ribbenstege. De blev serveret med tilbehør, så alle kunne lave sig en ribbensstegsandwich eller to. En hyggelig afslutning på en fin formiddag i gode naboers selskab.

Flagstangen

Grundejerforeningen er den stolte ejer af den meget høje flagstang midt på fællesarealet. Faktisk er den 16 meter lang, og det gør den så tung, at det er et problem at få den lagt ned, når der skal arbejdes på den. Hvilket var nødvendigt i sidste måned, da flagsnoeren knækkede.

Bestyrelsen besluttede, at vi ikke ville gentage operationen fra sidste år, hvor flagstangen med hjælp fra badebrosteamet blev lagt ned og rejst igen. Det arbejde blev udført på en måde, der ikke var sikkerhedsmæssigt tilfredsstillende, bl.a. fordi foreningen ikke rådede over det rigtige udstyr. Så denne gang tog formanden kontakt til et firma, han fandt på internettet, og som har specialiseret sig i vedligehold af flagstænger. De kom ud og tog bestik af flagstangen, opdagede hvor høj den var, og så kørte de hjem igen og hentede deres højeste lift. Med den fik de hurtigt skiftet til en ny flagline, ligesom flagstangen blev rengjort, når de nu alligevel var der.

Det var dejlig nemt for alle, ikke særlig dyrt, og ingen beboere var i fare under arbejdet. Så det er måden, vi fremover klarer problemer med flagstangen.

Strandarealet

Mandag d. 20. november kom *Årstidernes Have & Anlæg* og skar vores bevoksninger af *Rynket Rose* på strandarealet helt tilbage til jordhøjde. Det foregik med en mindre, fjernstyret maskine, som dog var meget effektiv. Faktisk blev arbejdet gjort færdigt samme dag, og resultatet blev rigtig pænt. Vores udsendte medarbejder, *Poul Richard* fra Øst 6, var ude med mobiltelefonen og fotograferede operationen. Det resulterede bl.a. i nedenstående billede.

Havetraktoren

Grundejerforeningen har en udmærket Stiga havetraktor, som bruges til at holde vore stier og boldbanen pænt klippet. Den er ikke særligt gammel, men alligevel har den i efteråret måttet gennemgå en større reparation, hvor bl.a. hele klippebordet måtte udskiftes. Det er desværre, hvad vi må regne med, for de mange muldvarpeskud på stierne slider rigtig hårdt på materiellet.

Vandforsyning

Vi skal have skiftet 2 stophaner i Strandgården i nær fremtid, som bevirker at der vil blive lukket for vandet i nogle timer. Dato for dette vil blive meldt ud i mail fra To- Bjerg Vandværk og på Facebooksiden snarest.

Årshjul

Bestyrelsen har ved sit seneste møde besluttet, at vi fortsætter systemet med to årlige havedage. Dermed ser *Strandgårdens årshjul* for 2024 ud som følger:

31. december 2023 – Nytårskur hos formanden kl. 14-15

28. januar – Bestyrelsesmøde

6. april – Havedag I

7. april – Bestyrelsesmøde

27. april – Generalforsamling

28. april – Opsætning af badebro

23. juni – Bestyrelsesmøde (om formiddagen)

23. juni – Skt. Hans aften arrangement

28. september – Nedtagning af badebro

5. oktober – Havedag II

27. oktober – Bestyrelsesmøde

Som noget nyt har vi vist årets **bestyrelsesmøder** på årshjulet. Det er for ligesom at understrege, at alle beboere er velkomne til at kontakte et bestyrelsesmedlem forud for et møde, hvis de ønsker et emne behandlet af bestyrelsen.

Plæneklipperservice.dk

v/ Torben Gundersen

Landevejen 83, 4532 Gislinge

**Salg, service og reparationer af
have-park maskiner**

Service af almindelig plæneklipper:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af kniv, motor justeres.

Pris 500 kr. inkl. moms

*

TILBUD

Service af almindelig havetraktor:

Motorolie, tændrør, luftfilter skiftes, slibning af knive, remme efterses,
dæktryk kontrolleres.

Pris 1.295 kr. inkl. moms

*

***Vi sælger og servicerer have-park maskiner
og reservedele til:***

Stiga, Texas, Partner, McCulloch, Flymo,
Briggs & Stratton, Efcó, Honda, Tecumseh, Alko, Ginge,
Stihl, Husqvarna, Jonsered,
Variant trailere, m.fl.

Ring eller kig forbi for et uforpligtende tilbud.

Tlf. 28 15 65 25

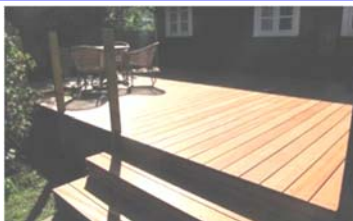
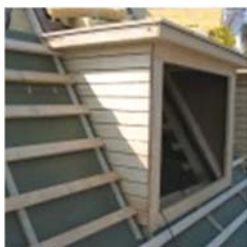
Plæneklipperservice.dk * www.plæneklipperservice.dk

TJ Tømrrerservice

(kun et stenkast fra Strandgården, lige ved Audebo dæmningen)

Vi har stor erfaring indenfor:
Tagrenovering / Vinduesudskiftning
Enfamiliehuse / sommerhuse
Forsikringskader

*Vi er et kvalitetsbevidst tømrrer og snedkerfirma, v./
Tømrrermester Tommy Woxholt, og Tømrrermester Jørn Løvenhorst.*

TJ Tømrrerservice

Audebo Skolevej 14 - 4300 Holbæk

www.toemrrerservice.dk * tj@toemrrerservice.dk

Tommy 2162 3130

Jørn 2025 6436

Ring til os

og få en snak om dine planer, og en fast pris på dit byggeprojekt

Fra Vitas køkken

Det har for kort tid siden været *Brunsvigerens dag*, og jeg kom derfor i tanke om 'min' brunsviger - som faktisk slet ikke er min. Denne gang er det også en kollega-opskrift. Faktisk burde kagen hedde Esbens brunsviger. På mit tidligere arbejde havde vi i en længere periode fornøjelsen af en kvik studerende som kollega, og han bagte fra tid til anden brunsviger til os, og flere af os var heldige at modtage en kopi af opskriften. 'Bunden' til denne brunsviger bliver ikke så hurtigt en tør fætter, som jeg i hvert fald har været ude for ved tidligere opskrifter, og jeg tror, det er koldt-hævningen natten over, som er gavnlig for konsistensen. Opskriften henvender sig hverken til smør- eller sukkerforskrækkede

Brunsviger

Dej

1/4 liter mælk
50 g gær
100 g blødt smør
2 spsk. sukker
1/2 tsk. groft salt
2 æg
500 g hvedemel

Fyld

200 g smør
300 g brun farin
1 dl piskefløde

Dej

Lun mælken og rør gæren ud heri. Bland de øvrige ingredienser i. Slå dejen godt sammen til den er blank og smidig. Bred dejen ud i en lille, smurt (eller med bagepapir) bradepande (ca. 25 x 30 cm) og prik huller i dejen - den skal ikke gennemhulles som en tærtedej. Stilles til hævnning med tætsluttende låg eller film i køleskabet natten over. Jo længere tid den hæver, desto bedre bliver den, men alt har selvfølgelig en grænse, hvad hjemmebagere helt sikkert selv har en fornemmelse for.

Fyld

Smelt smørret og tilsæt farin og fløde. Fordel blandingen over kagen, efter den har hævet. Lav nogle huller i kagen med fingrene, så kagen ender op i at blive mere snasket mange steder. Hele dejen skal dækkes godt til. Lad kagen stå med fyldet på i fem minutter, før den sættes i ovnen. Bag kagen midt i ovnen ved 200 grader (eller 175 grader varmluft) i 15 min - ovne varmer forskelligt, så derfor kan minut-antal altid variere. **God fornøjelse!**

NjEL-SERVICE

EL-INSTALLATIONER TELE/DATA INSTALLATIONER

aut. El-installatør Niels Jørgensen

Vestergårdsvej 66, 4300 Holbæk Tlf. 59 46 15 04

www.nj-el.dk

nj@nj-el.dk

*NJ El-service, den lokale el-installatør,
din garanti for en sikker forbindelse!*

Alle veje fører til Rom!

... dog ikke Englandsvej, der fører til Store Magleby

6.1. 1448 døde unionskongen *Christoffer af Bayern* (1416-1440-48) højst overraskende, af en byld i halsen, i en alder af 33 år. Det medførte nogle alvorlige problemer for de tre nordiske rigsråd. Kongen, der tilhørte en fjern sidegren af kongeslægten kom på tronen, da den barnløse *Erik af Pommern* (den store Margrethes protegé) blev afsat af de tre rigsråd, hvorfor han højst fornærmet slog sig ned på Gotland som øens besætter og magthaver. Der blev han boende til 1449, da han blev tvunget til at flytte hjem til Pommern, hvor han boede til sin død i 1459. Han gjorde vist hvad han kunne for at gøre livet så surt som muligt for rigsrådene i perioden 1439-49.

Christoffer døde i en urolig tid og efterlod sig en ganske ung enke, *Dorothea af Brandenburg* (1430-1445-48 – 1449-1495), som havde sikret sig en stor livgeding i hvert af de tre unionsriger. Til rigsrådernes problemer hørte at finde en fælles konge, som helst skulle være ugift, thi ellers ville hans gemalinde for sit eget vedkommende kræve lige så store livgedinger som Dorothea, og det var der ikke råd til.

”En bedefart” (= pilgrimsfærd)

9.1. 1474 drog kong *Christian I.* (1426-1448/49-1481) fra København med et følge på 150 mand og 200 heste. Antallet af vogne til trosset er ukendt. Et pænt stort følge til et pilgrimstogt, må man sige. Han drog mod *Rom*, hvor han håbede at kunne tilbringe påsken, årets vigtigste højtid, og at møde paven, *Sixtus IV* (Francesco della Rovere (1414-1471-84), som han ville forebringe nogle vigtige sager. Undervejs skulle der foretages nogle afstikkere fra den lige vej, så der var faktisk ikke nogen tid at spille.

Det har næppe været med helt let sind, han drog afsted. I de knap 25 år, han havde siddet på tronen, havde der været rigeligt med politiske (militære) og økonomiske problemer. Han var ved skæbnens forunderlige tilskikkelse højst overraskende landet på tronen, eller rettere sagt tronerne. Sammen med tronerne arvede han også problemer med det slesvig-holstenske ridderskab samt med det svenske rigsråd, der ikke kunne beslutte sig helt for, om de ville have Christian til konge eller deres egen mere end ivrige tronkandidat Karl Knutsson, landets mægtigste stormand. Først i 1457 blev Christian svensk konge – også – men det varede kun til 1464. Han forsøgte at genvinde tronen i 1471, men led nederlag i det berømte slag ved Brunkebjerg, og afholdt sig fra flere forsøg. Det gik nemmere mht. Norge. Her blev han valgt i 1450 og var konge til sin død i 1481. I 1460 blev han vha. en højst besynderlig aftale hertug af Slesvig og greve af Holsten. Det var en meget dyr affære, så man kan næsten sige, at han købte de to områder. Det var i det hele taget også en årelang og meget kringlet historie. Der var altid ”nogen”, der slog sig i tøjret – so oder so.

Forplejningskorpset

Der havde været rigeligt at se til for dem, der skulle stå for forplejningen og det andet praktiske på en sådan tur. Hvor meget kongens selskab medbragte vides ikke. Ud over kongen deltog marsken, en rigsråd, kongens skriftefader og andre gejstlige, samt en velvoksen, bevæbnet eskorte. Det var ingen helt ufarlig tur. Der var mange grænser, der skulle passeres og flere steder kræves formentlig et lejdebrev, der gav selskabet ret til at drage gennem grevskabet, hertugdømmet eller hvad det nu gjaldt. Skønt det primært drejede sig om kejserligt territorium, var der ofte interne stridigheder mellem de lokale borgherrer og mistænksomheden var stor. Kejserens autoritet var på ingen måde afskrækkende. Men han var ikke uden betydning, og det vidste kongen udmærket. Han var sædvanligvis velunderrettet om forholdene mellem Eideren og Alperne.

Mantegna: Kejser Frederik 3.og (tv.) Christian I. i Paladset i Mantova.

Der findes dog (sensationelt nok) et regnskab fra 1319, fra en af *Erik Menveds* rügenske vasaller, der turede rundt på Sjælland fntl. med 100 mand. Den gamle ærkefejende var nu blevet en af de trofaste vasaller. Madvanerne ændrede sig næppe mellem 1319 og 1474, når man var på feltfod. De evigt rejsende konger havde altid deres kokke med på turen, på hesteryg, så de dels kunne fouragere i dagens løb, og dels forberede måltiderne til kongen og hans øvrige følge nåede frem. Det afgang selvfølgelig også af årstiden og lokale forhold, hvad der kunne skaffes her og nu. Da kongen drog afsted var det vinter og der var ikke mange fødevarer tilbage i fasteburene, så kongens. Kokke måtte købe levende dyr og slagte dem mv. Kongen var ikke i en situation, hvor han kunne tillade sig at tage, hvad han ville med magt. Han havde absolut ikke brug for nogen uro på bagsmækken, især ikke da han var på vej ud af riget.

Ifølge 1319-regnskabet indtog gruppen om morgenen (i *Ringsted*) 4 flæskesider, 2 får, 8 høns, brød, salt, smør og æg Det blev skyllet ned med 4 tdr. øl. Efter en normal dagsmarch på ca. 30 km, nåede de *Næstved* og indtog her 1 ko, 2 får, 2 flæskesider, 12 høns, brød og 3 tdr. øl. (NB: køer, får og grise var langt mindre end i vore dage. Appetitten var til gengæld meget større – ca. 3 kg føde pr. dag. Tørsten med. *Landsknægte* på march har nok konsumeret 6-7 l (svagt (& oftest surt)) øl pr. hals dgl. For almindelige voksne regnes dagsforbruget til ca. 5 l. Hvor megen havre, der var til hestene fremgår desværre ikke.) (1 (sjællandsk) tønde korn vejede 75 kg, en smørtønde (kun til fastemad) 127 kg) Smør blev kun brugt til fastemad – både ude og hjemme. Men fulgte man reglerne var der også ca. 180 fastedage om året. Opremsningen giver en idé om hvad kongen og hans følge indtog. Selskabet nåede frem til Bergamo 13. marts. Efter omstændighederne ganske hurtigt.

På turen sydpå mødte kongen i Rothenburg kejseren, *Frederik 3.* Skønt kejserens magt, som nævnt, var begrænset, havde han dog visse muligheder. Bl.a. til at ændre på vasalrigernes status. Det lykkedes kongen, at få kejseren til at ophøje *Holsten* fra grevskab til hertugdømme, så det kom på linie med Slesvig, der var et rent dansk område. Helt frem til katastrofen i 1864. Det betød så også, at kongen blev hertug af *Holsten* med de fordele, det førte med, og samtidig en af kejserens vasaller. De danske konger efter *Christian* arvede denne hertugtittel. Den udnyttede *Christian 4.* i 1620'erne til – mod det danske rigsråds ønske – at indtræde som aktiv deltager i *Trediveårskrigen*. Det gik ganske vist gruelig galt, bl.a. fordi det resulterede i de svenskekrige, der kostede os Skånelandene i midten af 1600-tallet. Men det er en anden historie.

Christian drog over *Brennerpasset* ned i Norditalien. Den mest selvfølgelige vej, når han skulle til Rom over Mantova. Men i stedet for at følge Adigefloden øst for *Gardasøen*, drog han nord om søen og vestpå mod Bergamo. Noget af en afstikker, men han havde sine gode grunde. Ved Seriofloden sydøst for Bergamo ankom han 12.3. 1474 til borgen Malpaga, der tilhørte den aldrende, meget berømte, succesrige og derfor stenrige condottiere *Bartolomeo Colleoni* (1395-1475), som han havde en aftale med. Colleoni var vært for ikke alene sin store familie, men også en kreds af videnskabsmænd, astrologer, filosoffer og kunstnere. Desuden brugte han midler på samfundsnyttige institutioner på Bergamo-egnen. Udover af være den barske og professionelle kriger var han altså også filantrop. Men ikke en Prigozjin-type tør man vel roligt sige.

Colleoni havde uden for borgens mure oprettet en teltlejr for sin private hær på 600 erfarne, velbevæbnede ryttere – det var ”udlejningsstyrken”. Lejren var indrettet med løbegrave, palisader mv. Colleoni havde en kaserne ved borgen, hvor hans soldater boede, når de ikke var i aktion. Under besøget kunne den huse de danskere, der ikke hørte til de fornemme, som naturligvis boede på selve borgen. Feltlejren gav også anledning til, at værten og hans kongelige gæst kunne få en indforstået samtale – vha. tolk – om den italienske krigskunst, der var meget beundret dengang. Værten regnedes for en af de fremmeste udøvere af denne kunst. Kongen blev der til 24.3.

Colleoni havde otte døtre og ingen sønner. I hvert fald nogle af døtrene boede på borgen under besøget – med evt. mand og børn. Det fremgår af nogle fresker, der findes i nederste stoks festsal. Desværre udført så sent som i 1520'erne, så kunstneren *Marcello Fogolino* (aktiv 1510-48) har næppe set hovedpersonerne i levende live. Det var Colleonis børnebørn, der satte dem i værk. Der er i øvrigt det pudsige, at den ellers glatbarberede konge på disse fresker er portrætteret som en gammel, træt mand med langt gråt skæg, af en maler i højst andet geled, så findes der et samtidigt sammenligningsgrundlag, udført af en maler fra forreste geled. En sand berømthed.

Modsat *Christian*, der altid havde økonomiske problemer, havde Colleoni ingen. Det demonstrerede han tydeligt under *Christians* besøg. Han hørte til de rigeste condottierer, og de var ofte meget rige. Skønt der var mange af dem. Hertugen af Urbino f.eks.. I hans borg voksede universalgeniet *Rafael(10)* (1483-1520) op. Hans far var ”huskunstner” hos hertugen. Rafael var i århundreder anset som største maler nogensinde. Det gjaldt også på Kunstakademiet i København før 1900. Måske også efter.

Særtilfældet Dorothea –

Nordens dronning

Dorothea (1430/31-1445-48 – 1449-81, d. 1495), datter af markgreve *Johan af Brandenburg-Kulmbach* (1406-64) og Barbara af Sachsen-Wittenberg. Hun var gift med kong Christoffer af Bayern, danske konge fra 1440-48, og efter hans død gift med den første oldenborger på den danske trone Christian 1. (1426-48/49-81), søn af Didrik den Lykkelige af Oldenburg (østlige Holsten) og Hedvig af Holsten, Erik Klippings tiptipoldebarn). Hun er den eneste danske dronning, der har været gift med to danske konger, og desuden mor til to danske konger (*Hans* (1455-1481-1513) og *Frederik 1.* (1471-1523-33) (Christian 2. ,søn af Hans var i mellem) samt datteren *Margrethe*, der blev gift med den skotske konge James 6. Dorothea var til overflod også dronning af Norge og i en periode af Sverige (147-64) – kort sagt ”*Unionsdronning*” – det har ingen anden præsteret.

Danmark og Brandenburg

Da Dorothea blev gift med kong Christoffer i 12.9. 1445 var hun den anden dronning fra Brandenburg. Erik Klippings Agnes var den første. To danske prinsesser var blevet gift med brandenburgske hertuger, først Valdemar Sejrs datter Sofie med hertug Johan (1236) og den anden Margrethe (den store Margrethes faster, der døde i 1341), med Ludvig i 1298. Og det fortsatte. Dorotheas yndlingssøn, Frederik (1.) blev gift med Anna af B., deres barnebarn Christian Firtal blev gift med Anne Cathrine af B.

Den livgeding, som Dorothea fik tilstået bestod for Danmarks vedkommende af Haraldsborg med købstaden Roskilde og Skjoldenæs med købstaden Ringsted. For Norges vedkommende af hele det store område Jämtland, og for Sveriges slottet Örebro med landskaberne Närke og Värmland. Altså en meget omfattende livgeding, men det skyldtes jo, at Christoffer var konge over alle tre riger. Der opstod senere nogen disput om den svenske del, fordi Sverige så at sige røg ind og ud af Unionen, efter eget valg, men i 1458 anerkendte svenskerne livgedingen, fordi Christian nu var blevet unionskonge. Også med hiv og sving. Unionen knagede en hel del i fugerne. Det hjalp ikke rigtigt, at kongeparret i 1455 havde fået en tilsyneladende levedygtig søn, Hans (1455-1513).

Hverken Christian 1. eller dronning Dorothea syntes at være interesserede i kunst og deslige. Han havde stor respekt for religionen og passede tilsyneladende sine religiøse pligter, fik efter eget ønske, ved mødet med paven, lov til at have sit eget rejsealter mv. Men ellers var kongeparrets store problem forholdet til penge – han var den store spreder, hun var den behårde økonom og bogholderske. Da det efterhånden blev erkendt, at det var sådan, krævede kreditorer, at dronningen fik kontrol med div. lån mv., fordi hun modsat ham havde styr på tingene og var en dygtig forvalterske. De økonomiske forhold i riget eller efterhånden rigerne var ikke de bedste, så en stærk hånd var nødvendig for ikke at ende i den rene elendighed.

GRØN ANLÆGSSERVICE

HESTIA

*Ny Hagedstedvej 5 - 4532 Gislinge
Tlf. 59 46 06 07 / Mobil 40 98 06 10
e-mail: hestia@mail.dk – www.hestiaais.dk*

Vi tilbyder en bred vifte af top-professionelle ydelser

Fliselægning og anlæg af stensætninger til bede eller støttemure

*

Anlæg af græsplæner og blomsterbede

*

Topdress og fjernelse af mos i græsplæner

*

Fræsning og grubning af haver

*

Træfældning og beskæring

*

Stubfræsning

*

Anlæg og vedligehold af havedamme

*

Miljøvenlig ukrudtsbekæmpelse i belægninger, plæner og bede

*

Skadedyrsbekæmpelse

*

Løbende vedligeholdelse af haver og parker

Dette besøg må have været hele rejsens højdepunkt for kongen. Hér foregik der noget, som kongen var stærkt interesseret i: krigskunst, turnering, jagt og festmåltider. Hans vært havde virkelig sørget for, at det fntl. ugelange besøg blev en uforglemmelig oplevelse for kongen og hans store følge.

Castel San Giorgio og Camera degli Sposi i Mantova

Efter besøget på Malpaga gik turen videre mod sydøst, til selskabet nåede Mantova 22.3. Her ventede hertug *Ludovico III Gonzaga* (1412-1444-1478) og hertuginde *Barbara* (1422-1433-1481) i den hertugelige borg, Castel san Giorgio, (også kaldet *Dogepaladset* (hertugpaladset), ikke at forveksle med det berømte i Venezia) i byens centrum. Barbara og Dorothea var søstre. Hertugparret var blevet gift i 1433. Ludovico var i 1474 gået på pension efter en mangeårig karriere som condottiere. Det var det normale i hans slægt gennem generationer. Men som sagt var det en såre indbringende virksomhed, hvis man havde heldet med sig. Da Norditalien hærgedes af hyppige krig mellem de mange bystater, grevskaber og hertugdømmer, for ikke at nævne republikken Venezia var det nærmest umuligt ikke at blive rig i den branche. Det var kunderne, der blev fattige. .Det var såre almindeligt med lejetropper i hele Vesteuropa. Det var især Norditalien og Nordtyskland, der stod for rekutteringen. På denne Romrejses første længere Italiensophold kunne Christian se hvad nogle af hans og hans kollegers krigsudgifter brugtes til: et luksusliv i store, velbyggede borge.

I Mantova kunne kongen se hvad andre af pengene blev brugt til: kunst på væggene (fresker) eller skulpturer. Der var fresker rundt om i paladset. Udført af den berømte maler *Andrea Mantegna* og hans svende og elever. Der var også store vægflader at gå i lag med. Særlig berømt er hertugparrets modtagelsesværelse *Camera degli Sposi*. Her blev alle vægge og loftet dekoreret. Her findes den vistnok første loftsfresko med et "falsk" loft. Står man det rette sted og kigger opad, ser man op i det indvendige af en falsk kuppel. Denne fresko er 2,7 m. i diameter. Man ser op på himlen med drivende skyer og kuppelkanten er en lav mur, hvor der sidder en masse puttier (nøgne eng-

lebørn) og kigger ned på det virkelige liv nedenunder. En af puttierne truer – i al spøg – med at kaste et æble ned på beskueren. Mere kan ses på illustrationen på næste side. Det største billede (på 6 x 8 m) viser hertugparret med slægtninge, tjenere og gæster. (Se s. 19) Den mand, der læner sig spørgende og fortroligt mod hertugen (tv) er hertugens sekretær. Kvinden i guldbrokadekjolen med den særegne håropsætning er Barbara, den lille rødkjolede kvinde th. for er hofdværgen. Den rødklædte mand lige bag hende er formentlig sønnen Francisco, der var kardinal i Rom. Gonzaga-slægten nåede at leve ti bisper, tolv kardinaler og en helgen til kirken. Det kunne have mange fordele at stå sig godt med paven og Kurien. (Se side 19)

Titler og position—talent og held

Colleoni, der formentlig var rigere end Ludovico, havde ingen officielle titler. Han var som sagt condottiere, men det var blot en professionsbeskrivelse, ligesom smed eller klædehandler. Hans arbejde bestod i at hyre lejesoldater og stille dem og sig selv til rådighed for en kunde, der var villig til at betale, hvad det kostede og formåede det. Han havde i nogle år haft en næsten officiel titel, generalissimus, Venezias, i den periode, hvor han var lagunestadens førende general. Fordi han var en dygtig og effektiv sådan. Det var et embede uden sikkerhed. Der kunne jo komme en fyrste e.l., som bød en bedre betaling mv. Han var altså i praksis altid selvstændig næringsdrivende. Ret beset kun en af mange condottierer. Ludovico var som nævnt en af de andre. Men han var samtidig først markgreve og derefter hertug. Fordi han tilhørte Gonzaga-familien. Det ville han være til sin død, hvis ikke noget gik frygtelig galt, f.eks. at han mistede sit hertugdømme. Han var heller ikke så afhængig af krigslykken, fordi han også havde indtægter som hertug. Skatter mv. Han kunne også efterlade hertugdømmet til sin søn, når tiden var inde og uanset hvor talentfuld sønnen var. En rig condottiere kunne selvfølgelig også sætte sin søn i gang med en sådan virksomhed, men hvis sønnen ikke havde de rette egenskaber og det rette held, var han ikke condottiere særligt længe.

Det lyder måske underligt og/eller upassende at nævne det med heldet, og for den sags skyld også krigskunst, som en kunstform på linie med komponist- eller forfattervirksomhed, men det er rent faktisk sådan. Det må kræve en slags medfødt talent. Da den 25-årige *Buonaparte* 11.4. 1796 drog ned i Norditalien ”til verdens rigeste sletter” havde han ikke deltaget i et eneste slag på en slagmark. 14.1. 1797 havde han erobret hele Norditalien, undtagen Mantova, som han først erobrede 6.2. Det var da han vandt sin første klare sejr ved Lodi 10.5. 1796, at hans soldater forfremmede ham til ”korporal” og Buonaparte ændrede sit græsk-italienske efternavn til det mere franske *Bonaparte*. Uagtet, at han allerede var overgeneral for den franske republikks italienske armé. Helt på egen hånd aftalte han freden med østrigerne i Leoben 18.4. 1797, efter overbevisende sejre i syv større slag. Med en lazaronhær. Tolv år senere havde han erobret det meste af Europa. Da han gik videre, viste det sig, at han havde opbrugt alt sit held, hvorfor det gik galt. Det er hans egen beskrivelse, i ultrakorte træk. Han var absolut ikke blind for, hvad heldet betød. ”Hellere en heldig general end en dygtig,” lød et af hans maximer. .

Napoleon. 1797

Engle- eller puttikoret i loftet – den falske kuppels inderside. 2,7 m Ø. Sene- re blev sådanne ”trompe l’oeil” (øjnebedrag mere almindelige. Især i Rom og langt større, til mere end 600 m² og brugtes især i store kirker, bl.a. jesui- ter-kirker i Rom (især San Ignazios er berømt. Af Andrea Pozzo i 1691-94).

Castel san Giorgio i Mantova, hertug- familiens hjem og byens politiske cen- trum. Kaldes ofte for Palace Ducale , ligesom det mere berømte Dogepa- lads i Venezia. Det betyder rent fak- tisk hertugpalads.

Apropos fresker

Samtidig med, at Christian drog mod Rom, iværksatte pave *Sixtus IV* (Francesco delle Rovere, 1414-71-84), som han jo var på vej til, byggeriet af det *Sixtinske Kapel*, opkaldt efter samme Sixtus, ved siden af *Peterskirken*. Der er som alt i Peterskirken nærmeste omgivelser tale om et stort byggeri. Kapellet er 40,5 m langt, 13,2 m bredt og loftshøjden er 20,7 m. Det sidste fortjener at blive nævnt, for det var her *Michelangelo* (1475-1564) i årene 1508-12 udførte freskerne i loftet, efter sigende liggende på ryggen på et stillads. I 1535 udførte han også *Dommedagsfresken* på altervæggen (13,7 x 12,2 m). Disse fresker har i flere hundrede år været store turistattraktioner, og i nyere tid i en sådan grad, at det blev nødvendigt at lukke turisterne ude, fordi der udåndinger havde en nedbrydende virkning på freskerne, der måtte restaureres. Peterskirken besøges årligt af ca. 18 mio. pilgrimme og turister. De fleste aflægger også kapellet et besøg. Det i øvrigt også i det kapel, at pavevalgene finder sted. Det er andre, blandt dem også berømte kunstnere, så han udført freskerne på sidevæggene, men ingen af dem er så berømte som Michelangelo. Samtidig med, at han gik i gang med loftet begyndte *Rafael* sine nok så berømte fresker i de pavelige gemakker på anden-salen i pavens private gemakker (stanzerne). Den største af dem er også den mest berømte "*Skolen i Athen*" (7,7 m bred) (Se ovenf.) . I gruppen nederst til højre har han portrætteret sig selv, skuende mod Himlen. Den er vist mindst lige så berømt som Michelangelos "*Adams skabelse*" midtvejs på kapelloftet.

Den ene endevæg i Camera degli Sposi med familiefresken i centrum. De krydsfinnerklædte områder skjuler de fresker, der er under restaurering. Fugt i gamle mure og fresker er en uheldig kombination. Men billedet giver et udmærket indtryk af en del af det store rum. Mht. familiebildet se teksten side 16.

Tæt ved den store dominikanerkirke Santi Giovanni e Paolo (= San Zanipolo) i Venezia står en af de mest berømte rytterstatuer i verden: Bartolomeo Colleomis udført af Andrea del Verrocchio i 1481-1494. Colleoni krævede af byen, at den skulle opstille en fornem rytterstatue af ham på selve Markuspladsen, som tak for sine mange sejre for byen. Colleoni skulle nok selv betale for udførelsen mv. Han havde jo, hvad man også vidste i Venezia, penge nok. Han testamenterede pengene til byen, som så skulle betale Verrocchio, når arbejdet var udført. Der var kun det problem, at man i byen meget gerne ville have pengene, men absolut ingen statue på Markuspladsen. Med undtagelse af Markusløven – byen bomærke. Colleoni var ikke en gang fra byen. Han var bergamasker = fra Bergamo, der i perioder havde været Venezias fjende. Colleoni havde kæmpet på begge sider gennem årene. Statuen blev først påbegyndt efter Colleonis død, og efter forskellige skærmydsler med arvingerne, endte det så med, at den kom til at stå ved siden af San Zanipolo-kirken. Selve statuen er 3,95 m høj og udført i bronze.

Som Marcello Fogolino forestilte sig Christian I.s indtog på Malpaga i marts 1474. Det er kongen forrest i den røde kappe, Colleoni bagerst. De rød-hvide lansenerer er kongens livvagt og som man kan se iført de nationale farver. Om de virkelig var det vides ikke og er næppe sandsynligt. De oldenborgske farver er rødt og gult. Som f.eks. Postvæsenet brugte det i en ikke så fjern fortid. Det er ikke utænkeligt at den var til fods. Det var sådanne tit, fordi det gjorde det lettere for dem at gribe ind. Om nødvendigt.

Andrea Mantegna (1431-1506) har efterladt et portræt af sig selv i udkanten af en af freskerne. Freskerne i Camera degli Sposi regnes for et af hans hovedværker. Han var via sit ægteskab med Nicolosia Bellini knyttet til kunstlivet i Venezia, hvor hendes far Jacopo og hendes to brødre Gentile og Giovanni Bellini hørte til byens berømteste malere, der ofte blev brugt til officielle opgaver. Venezia og Firenze var de førende kunstcentre i ungreanaesanteciden. Han fik stor betydning for både samtidens kunstnere og efter tidens, især mht. anatomisk korrekt gengivelse af kroppen. Statens Museum for Kunst har et af hans malerier.

Nedenfor: Del af den hertugelige borg Castel San Giorgio i Mantova. Hertugparrets hjem i 1474.

Reparation og service af person- og lastbiler

samt

- aircon-service
- diagnose-test
- reparation af
div. maskiner

**Vi skruer på alt
-bare det kan ryge
og larme**

HAGESTED ApS
AUTOVÆRKSTED
v/**A**.K. Pedersen

Præstebrovej 48c • 4532 Gislinge • telf. 59 46 05 85
post@hageded-auto.dk - www.hagededauto.dk

”En pudseløjerlighed”

La don-na è mo-bi-le qual piuma al-ven - to

Når operaglade ser eller hører om en ”*hertug af Mantova*”, tænker de nok først og automatisk på *Guiseppe Verdis* berømte opera ”*Rigoletto*”, hvor den navnløse hertug spiller en vigtig rolle. På et tidspunkt i 1500-tallet. Historien er fiktiv, men hertugdømmet eksisterede indtil 1797, da det blev nedlagt af *Bonaparte*, der på det tidspunkt herskede over Norditalien, incl. Venezia.

Der er nok flere, der kender den fiktive hertug af Mantova i *Rigoletto* (den med *La Donna è mobile*), men han har intet med Dorotheas svoger at gøre. I den oprindelige version var ”skurken” en fiktiv konge. Men selv en fiktiv sådan kunne kejserfamilien i Wien ikke acceptere og det var jo dem, der havde magten i Venezia, da operaen havde premiere dér i 1851. Det var den anden opera, Verdi måtte lave om på af næsten samme grund. Operaen ”*Maskeballer*” var baseret på mordet på den svenske konge Gustav III, som var virkelig nok – både og. I stedet blev handlingen flyttet til Canada. Der var ingen konger. Langt senere, i 1900-tallet, kom Gustav ind igen.

Næst efter gotisk arkitektur er opera noget af det mærkeligste Vesten har skabt. Ingen logisk udvikling havde gjort, at man kunne forudse den. Dr. (*Samuel*) *Johnsons* (1709-84) meget citerede definition (som han, så vidt jeg kan konstatere, ikke skrev): ”*en urimelig og irrationel underholdning*”, er fuldstændig korrekt, og i første øjeblik forekommer det forbavsende, at den skulle have nået sit højdepunkt i fornuftens tidsalder.” (Den engelske kunsthistoriker, sir *Kenneth Clark* (1903-83) (*Civilisation*, 1971, p. 241).

PC - Hjælp

Til almindelige brugere * Til almindelige priser
Koster ikke mere end en almindelig håndværker

Jeg giver gerne tilbud, inden jeg går i gang

Er i lokalområdet og kan løse stort set ethvert PC problem

Tlf.: 28 68 35 65 * Mail: it@viltoft.net

STRANDGÅRDSBLADET

Oplag: 125 eks.

Redaktion: Peter Brøns
Strandgården Øst 16
4300 Holbæk
Tlf. 6081 0543
E-mail: pb@brons.dk

Deadline nr. 143: 25.3.2024

Grundejerforeningen Strandgårdens bestyrelse:

Formand:	Allan Dalgaard	Strandgården Vest	18
Næstformand:	Kennet Jørgensen	Strandgården Øst	35
Kasserer:	Jonatan Møller Sousa	Strandgården Tværvej	8
Sekretær:	Michael Clausen	Strandgården Vest	38
Best. medlem:	Helle Quist	Strandgården Øst	66
Suppleant:	Louise Hinze	Strandgården Vest	18

GF's mail adresse: gf@strandgaarden-tusenaes.dk

GF's hjemmeside: www.strandgaarden-tusenaes.dk

Bankkonto: Danske Bank Reg.nr. 9570 – Konto nr. 0012629303

Alle læsere og annoncører ønskes en rigtig god Jul og et godt, lykkebringende og fredeligt Nytår. Ikke mindst det sidste!

Viggo Johansens maleri "Glade Jul" fra 1891.

Dead-line for de følgende numre i 2024: Nr. 143: 25. 3., Nr. 144: 22.4. Nr. 145: 24.6. Nr. 146: 26.8., Nr. 147: 28.10. Også gerne før. Evt. bidrag skal sendes som enten mail eller brev. Redaktøren tager ikke imod diktat!